

За „упадъна“ на българската драма

(Продължение отъ 1 страница)

Действителността, обаче, ни предлага нѣщо точно противоположно. Неспособни хора, смѣтащи себе си за Богопомазани, сж се наредили на отговорни мѣста и обсебили изключителното право да ръководятъ и напразляватъ изкуството у насъ, а на всички ония, които биха пожелали да хвърлятъ даръ въ жертвеника му, се гледа като на прокажени и се прогонватъ. Тѣ сж принудени или да бѣгатъ извънъ страната ни, или така задушени между завистъта и интригите на плѣвелитѣ, образли изъ нивитѣ на худож. ни животъ, да изчезватъ безследно изъ родното ни творчество.

Отъ друга страна слабата рентабилностъ на помѣщения, въ които се изнасятъ сценични представления, обезнадеждава притежателитѣ имъ и тѣ сж склонни да ги обърнатъ въ кинозали, отколкото въ театри, а меценати въ изкуството у насъ въобще нѣма, независимо дали това сж личности или дружества, въ уставитѣ на които лежи силно подчертани цели и задачи — за културни и просвѣтни дейности, но това е само за извличане на облаги, но не и за улесняване худ. творци въ създаването на родното ни изкуство.

Всѣки творецъ у насъ е обреченъ на хулене, необикновени борби и страдания, отричания и нечовѣшки обноси отъ колеги или културни институти и организации, а всичко това само помага за по-дълбокото и по-безизходно проваляне на изкуството ни.

И може ли отъ това състояние на разпадане да се създаде нѣщо ценно? Има ли нѣкой, който да подаде ръка на нѣкой истински творецъ?

Никой, защото тѣ сж скромни и имъ липсва нахалностъ, а тѣзи които трѣбва да имъ помогнатъ, това сж бездарници, но обсебили благодарение безочливостъ и нахалство постове, осигуряващи тѣхния материаленъ животъ, но при риващи неспособността имъ — и понятно става, че вмѣсто да подкрепятъ способнитѣ, които безспорно ще трѣбва да ги измѣстятъ, тѣ ги унищожаватъ още въ тѣхния зародишъ.

Всички конференции и конгреси и т. н. сж само прахъ въ очитѣ на наивнитѣ и скромни български творци.

Мѣрките, които се взематъ, сж все пакъ разни изкуствени възможности, за да се даде тѣй или иначе пътъ за материално обезпечаване и облагоденствуване или творческо подчертаване, но все пакъ за тоя тѣсенъ кръгъ „Богопомазаници“, а не за непознатитѣ и млади творци, умиращи неизвестни въ разнитѣ краища на държавата ни.

И до като не се взематъ рационални мѣрки за подкрепа на всички млади творци въ областта на изкуството, като имъ се даде възможностъ да учатъ и да усъвършенствуватъ способноститѣ си, както това става въ повечето държави въ свѣта, даже и въ такива, които минаватъ за дивашки, ние не можемъ да говоримъ за изкуство въобще.

И до тогазъ ние ще гледаме глупости на сцената и ще четемъ абсурди за здравия умъ и естетично чувство, „драматични“ комбинации и творчески мжчения.

А тѣй като повикътъ за родна драма става многогласенъ, то всички сега започнаха да създаватъ драмат. произведения. Поетитѣ оставиха не-

доходната си лирика, артиститѣ се самоуплашиха въ способноститѣ си, а други се почувствуваха призвани за драматурзи и всички започнаха трескаво национално творчество

Разпъватъ се страници на живота ни, особено по бита ни, нали национални пиеси се търсятъ, разтърсиха се коститѣ на починали наши велики герои и царе, проникна се дълбоко въ душата на народа ни и се откриха хиляди и хиляди богати съ драматиченъ животъ сюжети и започна трескаво творчество на пиеси

Надали днесъ ще се намѣри народъ съ повече драматурзи и съ повече написани пиеси, чакащи да встъпятъ триумфално на сцената и съ громки овации да бждатъ посрещнати отъ публиката.

Колко материални надежди и колко лаврови вѣнци тревожатъ съновиденията на тия велики творци?

Но уви — нѣма народъ, чийто худ. творци да сж разхвърляли толкова калъ, толкова глупости и толкова „дълбоки драматични нравоучения“, толкова паталогични, стигащи до демонизъмъ, жизнени прояви, толкова убийства, умраза, злоба, страсти, кръвосмѣшения и к кви ли не още отрицателни прояви, като че ли народната ни ценностъ е само въ отрицанието и въ злото.

Нито единъ лжчъ на красота, нито една искрица на радостъ, нито единъ мигъ на щастие, нищо свѣтло, нищо велико, нищо свято, нищо истинско българско.

Малкото ценни родни произведения на нѣ колко недавнашни наши творци се губятъ предъ изригващия вулканъ отъ нелепости и всрѣдъ дивия вой на амбиции и претенции на първозванни. Създаде се тревога и смутъ въ душата на народа ни и той се обезвѣри.

А обезвѣренъ, той гледа съ пренебрежение на тия писания, на новата ни литература и отминава съ снисхождение и досада предлаганитѣ му родни литературни богатства.

А крещатъ и все повече хулятъ и обвиняватъ великиятъ и тѣй благороденъ народъ, какъвто е нашиятъ, че той отрича родното, за да търси чуждото, а никой не пожела да види или да се запита какво му се поднася.

Дали поне една малка частица отъ неговитѣ копнежи, мисли, стремежи, чувства и дѣла намѣриха отгласъ въ тѣхнитѣ писания?

Единъ великъ народъ, който роди и закрепи съ своя необятенъ по замахъ и способностъ творчески духъ, една свѣтова култура, който ѝ даде животъ и душа, нима нѣма нищо свѣтло въ себе си, за да го обрисуватъ, или нѣма идеалъ още по-вѣченъ отъ тоя въ миналитѣ вѣкове, който да го влече нагоре въ неговия бързъ напредъкъ? Нима никой отъ тия творци не можаха да почувствуватъ това?

Защо тогазъ упрекваме публиката, че не посещава родната драма?

И пакъ започва танцътъ на злоезичието, защото никой не вижда вината у себе си, а я търси у другиятъ.

(Следва въ бр. 6)